

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 482/2018-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. septembra 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Avalon SK, s. r. o., Bagarova 1178/2, Bratislava, zastúpenej advokátskou kanceláriou PETKOV & Co s. r. o., Na vřšku 12, Bratislava, v mene ktorej koná advokát Mgr. Ivan Petkov, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 23 Cb 265/2015 z 21. apríla 2017, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Avalon SK, s. r. o., odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. júna 2017 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Avalon SK, s. r. o., Bagarova 1178/2, Bratislava

(ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátskou kanceláriou PETKOV & Co s. r. o., Na vršku 12, Bratislava, v mene ktorej koná advokát Mgr. Ivan Petkov, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 23 Cb 265/2015 z 21. apríla 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľka sa ako žalobkyňa v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 23 Cb 265/2015 domáhala návrhom (z 13. novembra 2014, pozn.) na vydanie platobného rozkazu zaplatenia sumy 9 418,50 € z titulu neuhradenej odmeny za poskytnuté čiastkové plnenie (právnym predchodcom sťažovateľky, pozn.) na základe zmluvy o poskytovaní služieb žalovanému.

Sťažovateľka podala návrh na pripustenie zmeny žaloby z 15. februára 2017, ktorým si uplatnila aj druhý nárok – na náhradu škody vo forme ušlého zisku v sume 246 226,50 € s odôvodnením, že z dôvodov na strane žalovaného došlo k odstúpeniu od zmluvy s účinnosťou od 10. decembra 2014, a od okamihu účinnosti odstúpenia od zmluvy prekvalifikovala titul skôr uplatneného nároku (v rovnakom rozsahu, pozn.) na bezdôvodné obohatenie na strane žalovaného.

O návrhu sťažovateľky rozhodol okresný súd napadnutým uznesením na pojednávaní 21. apríla 2017 tak, že nepripustil zmenu žaloby spočívajúcu v jej rozšírení. Ako dôkaz v konaní pred ústavným súdom sťažovateľka pripojila rovnopis zápisnice z pojednávania okresného súdu z 21. apríla 2017.

Sťažovateľka namieta najmä vecnú nedôvodnosť nepripustenia zmeny jej žaloby, keďže je toho názoru, že všetky zákonné predpoklady pre pripustenie zmeny žaloby boli naplnené, čo zároveň považuje za odmietnutie spravodlivosti zo strany okresného súdu a napadnutému uzneseniu vytýka nedostatok dôvodov, arbitrárnosť a svojvôľu. Sťažovateľka v tejto súvislosti v sťažnosti okrem iného uvádza:

«Podstata žalobných tvrdení právneho predchodcu sťažovateľa obsiahnutých v žalobe spočívala v tom, že medzi právnym predchodcom sťažovateľa ako objednávateľom a žalovaným ako zhotoviteľom bola v súvislosti z ich podnikateľskou činnosťou uzatvorená ústna zmluva o poskytovaní služieb...»

Právny predchodca sťažovateľa sa zaviazal dodať žalovanému Plnenie formou čiastkových plnení podľa dohodnutého vecného a časového harmonogramu, pričom celé Plnenie sa malo plniť priebežne s predpokladaným ukončením 31. 05. 2014. Žalovaný sa zaviazal zaplatiť právnemu predchodcovi sťažovateľa za dodané Plnenie dohodnutú odmenu vo výške určenej ako násobok jednotkovej ceny podľa pracovných pozícií vo výške 29,90 € za hodinu poskytnutej služby a to priebežne podľa dohodnutého času plnenia jednotlivých čiastkových plnení a v rozsahu skutočne vykázaného času pri poskytovanom čiastkovom plnení. V súlade s dohodnutým časovým harmonogramom, dodal právny predchodca sťažovateľa žalovanému dňa 30. 09. 2013 druhé čiastkové plnenie... vo forme elektronického dokumentu a to podľa pokynu žalovaného v stave rozpracovanosti k 3. 9. 2014, keďže došlo k dočasnému pozastaveniu prác... Právny predchodca sťažovateľa za dodané Druhé čiastkové plnenie riadne fakturoval dohodnutú odmenu určenú ako súčin jednotkovej ceny a času (počtu hodín) podľa pracovných výkazov v rozsahu 315 hodín, a teda vo výške 9.418,50 EUR s dátumom splatnosti ku dňu 08. 02. 2014.

Žalovaný fakturovanú dlžnú sumu vo výške 9.418,50 EUR splatnú dňom 08. 02. 2014 ani len z časti neuhradil a to ani napriek tomu, že bol na splnenie svojho záväzku právnym predchodcom sťažovateľa riadne vyzvaný a počnúc dňom 09. 02. 2014 je so splnením svojho peňažného záväzku v omeškanií.

Sťažovateľ odôvodnil svoj Návrh (na pripustenie zmeny žaloby, pozn.) v podstate tým, že jeho právny predchodca žalobcu prípisom zo dňa 04. 12. 2014 nazvaným ako „Odstúpenie od zmluvy o poskytovaní služieb 'Vybudovanie centra pre autorské práva'“... od Zmluvy odstúpil. Odstúpenie od Zmluvy bolo žalovanému doručené dňa 10. 12. 2014.

... Okamihom účinnosti odstúpenia od Zmluvy ku dňu 10. 12. 2014, prináležala žalovaná suma 9.418,50 EUR právnemu predchodcovi sťažovateľa a v súčasnosti Sťažovateľovi titulom bezdôvodného obohatenia podľa § 351 ods. 2 druhá veta zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „OBZ“) v spojení s § 1 ods. 2 OBZ a § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Momentom odstúpenia od Zmluvy vznikla právnenému predchodcovi sťažovateľa aj škoda vo forme ušlého zisku, ktorý predstavuje rozdiel medzi stranami v Zmluve dohodnutou celkovou cenou za poskytnutie služieb, vyplývajúcou z časového a vecného harmonogramu (nachádzajúcimi sa od počiatku v súdnom spise), t. j. medzi sumou 263.120,00 EUR a sumou, ktorú žalovaný právnenému predchodcovi žalobcu už zaplatil v čase pred odstúpením od Zmluvy, t. j. sumou 7.475,00 EUR a sumou bezdôvodného obohatenia vo výške 9.418,50 EUR. Ušlý zisk predstavuje teda sumu 246.226,50 EUR.

Porušovateľ na pojednávaní, konanom dňa 21. 04. 2017 uznesení rozhodol tak, že sťažovateľom navrhnutú zmenu žaloby nepripustil a toto svoje rozhodnutie v nadväznosti na zákonné predpoklady (nepripustenia) zmeny žaloby podľa § 143 CSP žiadnym spôsobom neodôvodnil.

Porušovateľ tak učinil napriek tomu, že právny predchodca sťažovateľa i samotný sťažovateľ uplatňovali a uplatňujú svoj pôvodný i týmto Návrhom zmenený žalobný nárok na základe tej istej Zmluvy, ktorej predmetom plnenia bolo „Vybudovanie centra pre autorské práva“ a na základe absolútne identických dôkazných prostriedkov, teda aj na základe tej istej listiny - vecného a časového harmonogramu s údajom o cene - výške ušlého zisku, ktorý sa od počiatku nachádza v súdnom spise Porušovateľa. Dôkaz výsluchom svedkov, ktorý sťažovateľ na výzvu Porušovateľa navrhol dňa 14. 2. 2017 (teda pred podaním Návrhu) je navyše potrebný rovnako pre pôvodne žalovaný nárok, ako aj pre zmenený žalobný nárok, keďže sa týka preukazovania existencie Zmluvy, ako aj jej predmetu, či ďalších zmluvných podmienok (dohodnutá cena, platobné podmienky, či inak škoda, výška ušlého zisku a pod.)

Podľa názoru sťažovateľa preto boli splnené všetky procesné podmienky na pripustenie zmeny žaloby, keďže výsledky doterajšieho konania môžu a mohli byť podkladom na konanie o zmenenej žalobe bez ďalšieho, tak ako to a contrario vyplýva z ust. § 143 ods. 1 CSP a zároveň nebol daný dôvod na nepripustenie zmeny žaloby podľa § 143 ods. 2 CSP...

... pred doručením podania - zmena žaloby už boli vykonané listinné dôkazy (časový a vecný harmonogram obsahujúci dohodnutú odmenu za poskytnuté služby za jednotlivé čiastkové plnenia i za plnenie ako celok), ktorými sťažovateľ preukazuje výšku žalovanej

sumy po pripustení zmeny žaloby a k tejto skutkovej otázke ani nenavrhol žiadne ďalšie (nové) dokazovanie ktorého potreba by mala byť vyvolaná práve zmenou žaloby.

... dôkazy (výsluchy svedkov), ktorých vykonanie sťažovateľ navrhol prípisom zo dňa 14. 02. 2017, sú navrhované výlučne za účelom preukazovania pravdivosti skutkového tvrdenia sťažovateľa o existencii ústnej zmluvy, čo bolo a je z pohľadu sťažovateľa relevantné pre preukázanie dôvodnosti pôvodnej žaloby bez ohľadu na to, či došlo alebo nedošlo k zmene žaloby a súd by tieto dôkazy vykonať mal a musel aj v prípade, ak by k zmene žaloby nedošlo (dôkazom je aj samotný postup porušovateľa po nepripustení zmeny žaloby, kedy súhlasil s výsluchom nateraz prvých dvoch osôb zo zoznamu svedkov zo dňa 14. 02. 2017. Rozsah dokazovania teda nebol žiadnym spôsobom dotknutý a už vôbec nie rozšírený z dôvodu zmeny žaloby. Naopak, podkladom pre konanie o zmenenej žalobe mali byť len dôkazy, ktoré už súd skôr pred zmenou žaloby vykonal a tiež tie, ktoré ešte len vykoná, pričom by ich vykonal tak či onak aj v konaní o pôvodnej žalobe...

Tým, že Porušovateľ svojim uznesením vyhláseným na pojednávaní dňa 21. 04. 2017 nepripustil sťažovateľom navrhovanú zmenu žaloby, porušil právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj právo sťažovateľa na spravodlivý proces vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru z dôvodu, že riadne neodôvodnil, prečo (z akých dôvodov vyplývajúcich z CSP) nepripustil zmenu žaloby a len všeobecne poukázal na príslušné ustanovenia CSP bez toho, aby ich aplikoval na skutkový stav v predmetnej sporovej veci a tiež bez toho, aby aspoň uviedol, v akom rozsahu už bolo vykonané dokazovanie a prečo by výsledky doterajšieho dokazovania vykonaného v konaní nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe.

Z vyššie uvedeného dôvodu je prizmou skôr zmiernených práv sťažovateľa nevyhnutné napádané Uznesenie považovať za neodôvodnené a z toho dôvodu svojvoľné.

Porušovateľ tým, že nepripustil sťažovateľom navrhovanú zmenu žaloby, zároveň odoprel sťažovateľovi právo na prístup k súdu a na spravodlivé konanie pred súdom (denegatio iustitiae).»

Na základe argumentácie obsiahnutej v sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ju ústavný súd prijal na ďalšie konanie a následne o nej rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu, toto uznesenie zruší a vráti vec okresnému súdu na ďalšie konanie a prizná jej úhradu trov konania pred ústavným súdom v sume 374,81 €.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde okrem iného vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi

označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu. Podľa jej argumentácie okresný súd „*svoje rozhodnutie v nadväznosti na zákonné predpoklady (nepripustenia) zmeny žaloby podľa § 143 CSP žiadnym spôsobom neodôvodnil*“. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že ide o rozhodnutie, ktorým sa upravuje vedenie konania, nejde teda o meritórne ani konečné rozhodnutie, dôsledkom ktorého by bolo právoplatné skončenie veci, prípadne zastavenie súdneho konania.

Z obsahu a príloh sťažnosti vyplýva, že v čase vydania napadnutého uznesenia bolo predmetom konania rozhodovanie o nároku na zaplatenie neuhradenej odmeny za poskytnutie služby právnym predchodcom sťažovateľky na základe zmluvy s protistranou, ktorý z hľadiska dokazovania nevykazuje mimoriadnu zložitnosť a ktorý bol z tohto dôvodu pôvodne uplatnený návrhom na vydanie platobného rozkazu. Podľa názoru ústavného súdu okresnému súdu nemožno z ústavného hľadiska vytýkať, ak na základe svojich skutkových zistení vyplývajúcich z dovedy vykonaného dokazovania ustálil, že tieto netvorí dostatočný podklad pre rozhodovanie o inom nároku sťažovateľky z titulu náhrady škody (ušlého zisku), pri ktorom je potrebné vykonať v porovnaní s pôvodne uplatneným nárokom rozsiahlejšie dokazovanie.

Zároveň ústavný súd upriamuje pozornosť na fakt, že sťažovateľka si uplatnila ďalší nárok návrhom z 15. februára 2017 napriek tomu, že jeho vznik odvádza od odstúpenia od zmluvy doručeného protistrane 10. decembra 2014 (k nepripusteniu zmeny žaloby došlo 21. apríla 2017, pozn.). Sťažovateľke nič nebránilo v tom, aby si svoje ďalšie nároky súvisiace s náhradou škody uplatňovala podaním samostatnej žaloby. Pokiaľ ide o plynutie

premlčacej doby, je potrebné konštatovať, že účinky prerušenia jej plynutia aj v prípade pripustenia zmeny žaloby v tomto konaní by nastúpili až pripustením tejto zmeny, a preto nemožno badať taký rozdiel v účinkoch podania samostatnej žaloby, ktorý by bol spôsobilý zasiahnuť neprípustným spôsobom do sťažovateľkou označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom okresného súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre opakovane zdôrazňuje (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010), že právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

Zásada subsidiarity zahŕňa okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Ústavný súd už v rámci svojej predchádzajúcej judikatúry taktiež vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľ'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Civilnom sporovom poriadku (pred 1. júnom 2016 v Občianskom súdnom poriadku) (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06). V nadväznosti na to ústavný súd poukazuje na to, že v rámci konania o sťažnosti zásadne preskúma len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie právoplatne skončilo (IV. ÚS 254/2011).

Ak ústavný súd v rámci svojej doterajšej rozhodovacej činnosti pripustil výnimky zo zásady možnosti preskúmania len meritórnych právoplatných rozhodnutí, išlo o prípady, keď ešte pred právoplatným skončením konania vo veci samej bolo v konaní

o sťažnosti napadnuté právoplatné rozhodnutie, ktorým sa skončila iba určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka. Podmienkou na pripustenie takejto výnimky je však navyše aj to, že v konkrétnom prípade musí ísť o rozhodnutie spôsobilé výrazne a už nezvratným (nereparovateľným) spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa, ale zároveň aj to, že námietka ich porušenia sa musí vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nemohla by už byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09).

Ústavný súd nezistil žiadne dôvody na pripustenie výnimky z uvedenej zásady, pokiaľ ide o sťažnosť smerujúcu proti napadnutému uzneseniu okresného súdu, ktorým nepripustil návrh sťažovateľky na zmenu žaloby. Podľa názoru ústavného súdu namietanie nesprávnosti (nezákonnosti) a arbitrárnosti napadnutého uznesenia okresného súdu ako prvostupňového súdu konajúceho v právnej veci sťažovateľky nemôže byť samo osebe dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Okresný súd v danom prípade neodmietol sťažovateľke poskytnutie súdnej ochrany, jej návrhom na zmenu žaloby sa zaoberal a rozhodol o ňom v súlade s procesným právom, ktorý mu takýto postup umožňuje (§ 235 ods. 2 Civilný sporový poriadok).

Zároveň ústavný súd akcentuje, že nenachádza ústavnoprávne argumenty na to, aby zasiahol do rozhodnutia okresného súdu procesnej povahy za situácie, keď sťažovateľka disponuje iným procesným oprávnením na účel dosiahnutia ňou sledovaného výsledku, a to podaním samostatnej žaloby. Ústavný súd nie je súdom skutkovým a nie je jeho úlohou preskúmavať rozhodnutia všeobecných súdov procesnej povahy, ktoré nie sú spôsobilé ovplyvniť hmotnoprávnu situáciu sporových strán. Je vecou všeobecných súdov posúdiť, či dosiaľ vykonané dokazovanie je alebo nie je dostatočným podkladom pre pripustenie zmeny žaloby.

Ústavný súd už vyslovil, že nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom nahradzoval ústavný súd svojím vstupovaním a ingerenciou do dosiaľ meritórne neskončeného konania. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľa až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nemajú možnosť namietaný protiústavný stav napraviť (m. m. IV. ÚS 322/09).

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v sťažnosti (priznanie primeraného finančného zadosťučinenia a náhrada trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. septembra 2018